

Борщівська гімназія
Балаклійської міської ради Харківської області

Конспект уроку української літератури у 8 класі

**Естетична й звукова цілісність вірша Анатолія
Мойсієнка «Жовтень жовті жолуді...»**

Учитель української мови
та літератури
Сидоренко М.В.

УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У 8 КЛАСІ

Тема. Естетична й звукова цілісність вірша Анатолія Мойсієнка «Жовтень жовті жолуді...».

Мета:

Навчальна: подати відомості про сучасний стан лірики, ознайомити здобувачів освіти із творчістю А. Мойсієнка; проаналізувати поезію «Жовтень жовті жолуді...».

Розвивальна: удосконалювати вміння здобувачів освіти аналізувати поетичні твори, навички висловлювати власні думки, навіяні прочитаною поезією.

Виховна: формувати естетичні смаки здобувачів освіти, любов до сучасної поезії, повагу до творчості Анатолія Мойсієнка.

Формування компетентностей: комунікативної (вміння спілкуватися в колективі), творчої (здатність ставити запитання, аналізувати, порівнювати, робити висновки), полікультурної (любви до рідного слова); здоров'язберігаючої: формування життєствердної енергії, упевненості у своїх можливостях, здатність зберігати здоров'я, зняття емоційної напруги, попередження втомлюваності).

Прийоми, форми та методи роботи на уроці: «Мозковий штурм», «атака», «Незакінчене речення», проблемне питання, робота в малих групах, парах, випереджувальне завдання, методи «Хвилина ерудита», «Пошук цікавих завдань», прийом «Ланцюжок думок». «Рефлексія»

Тип: засвоєння нових знань: засвоєння нових знань.

Обладнання: комп'ютер, портрет письменника, текст вірша «Жовтень жовті жолуді...», презентація «Творчий шлях А. Мойсієнка», виставка «Творчість сучасних письменників України», ілюстрації та малюнки осінніх пейзажів.

Епіграф:

Увесь поетичний ужинок Анатолія
Мойсієнка настоящий на бризках сонця, на
золотих кульбабах, просякнутий запахом
полину, чебрецю й м'яти, залитий світлими й
чистими кольорами..., а ще він рясно вмитий
дощами синіми, сивими, срібними,
бездомними, травневими, цілющими...

Володимир Кузьменко

Перебіг уроку

I Організація класу.

1. Створення позитивної психологічної атмосфери на уроці.

Учитель. Я відчуваю вогник цікавості у ваших очах. Це, очевидно, осінній промінчик сонця подарував вам свою теплу усмішку і цим самим уселив творчий потенціал у кожного з вас. Що ж, бажаю удачі!

II. Мотивація навчальної діяльності.

(Звучить спокійна мелодія) Учитель:

Поетична хвилинка під музичний супровід

Облітають квіти, обриває вітер
Пелюстки печальні в синій тишині,
По садах пустинних їде гордовито
Осінь жовтокоса на баскім коні...

--- Ці чудові поетичні слова написав український поет Володимир Сосюра, ви їх неодноразово перечитували і початковій школі, і навіть цього року. Як ви гадаєте, до якого виду лірики віднесемо цю поезію?

--- Пригадайте, яку лірику називають пейзажною? Які ще приклади цієї лірики назвете? Сьогодні на уроці ми продовжимо мандрувати стежиною поетичної творчості майстра пейзажної лірики Анатолія Мойсієнка.

III. Засвоєння навчального матеріалу в процесі виконання практичних умінь.

1. (Підготовлені здобувачі освіти підготували повідомлення про літературне життя сьогодення.

1-й учень. Розповідь про постмодернізм – напрям сучасної літератури, мистецтва.

Основні його ознаки : слово є основною реальністю, адже «...ми живемо в епоху, коли всі слова вже сказані».(міні презентація «Постмодернізм»).

2-й учень. В українській літературі нині виступає кілька покоління поетів: старше покоління – «шістдесятники», «вісімдесятники».(Ліна Костенко, Іван Драч, Василь Голобородько, Микола Вінграновський, Ігор Калинець.

«Середнє покоління»: неоавангардистські угруповання «БУ-БА-БУ», «ЛуГоСад», «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «АУП» (Асоціація українських письменників). Лани вітчизняного письменства постійно поповнювалися новими талантами, зокрема переможцями літературних конкурсів «Гранослов», «Смолоскип». Творчість сучасних поетів характеризується розмаїттям естетичних та стильових уподобань. Серед них і прихильники класичного вірша (С.Чернілевський, В.Гірняк), і верлібру (С.Короненко, І.Малкович), і розкутої метафоричним змістом версифікації (І.Римарук, В.Герасим'юк).

Учитель.

Доторкнемося й ми до сучасної поезії, спробуємо осмислити її та відчути естетичну принаду й збагатитися духовно, бо, як писала Ліна Костенко, «поезія – це завжди неповторність, якийсь безсмертний дотик до душі».

(Учитель звертає увагу школярів на виставку літературних творів сучасних майстрів слова.)

2. Презентація «Творчість Анатолія Мойсієнка»(випереджувальне завдання).

3. Запитання митцеві.(роль митця виконує учень).—рольова гра .

-- Як Ви вважаєте, Ви щаслива людина?

-- Маючи здібності до музики, малювання, чому обрали стежину поезії?

-- Яка поезія нам найрідніша? Можливо, вона пов'язана з важливим періодом у вашому житті? (Відповіді звучать умовно, творчо).

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА

3. Робота над поезією «Жовтень жовті жолуді».

1. «Мозкова атака». (Звучить тиха спокійна мелодія, підготовлений учень виразно декламує поезію)

-Які враження від почутого?

- Які асоціації у вас виникають, коли вимовляєте слово «осінь»?

2.Робота в парах. Усний твір за метафорою «осінь».

1-й рядок – колір(це підрум'янені золоті клени, тополі);

2-й рядок – смак((це солодкі соковиті яблука, груші);

3-й рядок – запах(гіркуватий дим осінніх вогнищ);

4-й рядок – зовнішність(це оповиті в сизий туман золотокоші берізки;

5-й рядок – звук(це курликання журавлиних ключів);

6-й рядок – якість переживання (це світлий сум за теплим літом).

3. Словникова робота (слова записані на дошці).

Охра – фарба червоно-брунатного або жовтого кольору.

Есе – короткі твори вишуканої форми.

Кисет – гаманець у формі торбинки, що затягується шнурочком.

Кресати – добувати іскри кресалом.

4. Виразне читання поезії здобувачами освіти.

-- Які картини ви уявили?

5. Перегляд малюнків, що представлені на виставці, і ілюстрацій осінніх пейзажів (міні презентація).

6. Колективний аналіз поезії.

- Як же зробив поет «необразні», звичайні слова образними?

- Скільки разів вживається слово «золотий»? Наведіть приклади вживання цього слова у словосполученнях.

- Знайдіть нюхові, слухові образи, метафори, персоніфікації, створені автором.

- чи відчули ви алітерацію? Які звуки повторюються? Чому?

- Чому ж ми його називаємо майстром пейзажу?

7. Самостійне складання паспорту вірша «Жовтень жовті жолуді».(робота в малих групах).

1 група.. А.Мойсієнко, «Жовтень жовті жолуді».

Тема: зображення дивовижного світу осінньої природи рідного краю.

Ідея: висловити захоплення казковою суттю осінньої пори.

Основна думка: філософія природи – бути схожою на людей, щоб ті звернули увагу на її неповторність і подібність із ними, закликати берегти її, милуватись нею.

2 група. Жанр: пейзажна лірика.

Віршовий розмір: верлібр(вірш вільної будови).

Художні засоби.

Епітети: жовті жолуді, золоте есе, золотий кисет, золоті пожежі, золотими клешнями, золоту Родош, золотим пожежником..

Епітет «золотий» передає велич та барви осені.

Метафори та персоніфікації: походжає дощ, жовтень на базар несе жолуді, пише осінь есе,, набиває вітер золотий кисет, креше люльку, пожежі пасе, дощ-пожежник.

Алітерація: повторення звуків ж,ш,с, що створює атмосферу шуму, звуку листа.

IV. Узагальнення й систематизація знань.

1. Зняття емоційної напруги. «П'ятихвилинка «З природою на ти».

Слово вчителя. Для того, щоб зняти емоційну напругу, ми продовжимо наш урок в осінньому саду, поспілкуємось з її величність ПРИРОДОЮ. Ви зрозуміли, що справжня поезія здатна змінити світ, проаналізований вірш – відбиток осіннього настрою поета, бо «... поезія – це дотик до душі»(Ліна Костенко). Так, А.Мойсієнко надзвичайно любив осінь.

- Чи любите цю чудову пору року ви? Чому?

- Які почуття викликають у вас різні осінні місяці?

- Як природа реагує на прихід цієї господині?

Чи вмієте ви слухати осінь? Підійдіть до дерева, кущика,квіточки й мить поспілкуйтеся з ними. Що ви відчули? Яку інформацію вони передали вам? Якби вміли говорити небо, сонце, річка, дерева, тварини, риби, що б сказали нам, людям? Які б прикраси вам подарувала осінь, щоб доповнили ви до свого одягу? Що ж пропоную вибрати серед побаченого якийсь дарунок і прикріпіть до одягу. (учні збирають листочки...).

- Зверніться до осені з короткою промовою. **Прийом «Ланцюжок думок».**

(- Осене! Ти найкраща пора року! Як люблю вдихати пахощі осіннього саду! Яку насолоду отримуєш від спілкування з природою! Ми будемо берегти кожне деревце, кожен кущик і квіточку, пташину й тваринку, бо природа – наше здоров'я, природа – наше життя.)

2.Робота в групах. Утворіть якомога більше художній засобів із словом «осінь».
«Хвилинка ерудита.»

1 група. Епітети.

2 група. Порівняння.

3 група. Персоніфікація.

3. Читання епіграфа, коментування.

4. Метод «Атака». Учні ставлять запитання один до одного відповідно до теми уроку.

- Який колір поезії?
- Які почуття викликала у вас поезія?
- Що особливо вразило?
- Чи зумів автор передати свій настрій читачам?

V. Підсумок уроку.

1. Рефлексія «Світло блискавки».

- Висловіть своє ставлення до почутого на уроці одним словом.
(Незвично, цікаво, творчо, зрозуміло, потрібно, пізнавально...)

2. Самооцінка на уроці.

3. Інтерактивна вправа «Незакінчене речення».

- Незвичайним, особливим мені здалося...
- Я зрозуміла, що ...
- Я переконався, що ...

IV. Домашнє завдання.

1. Виразне читання поезії «Жовтень жовті жолуді...», вивчити напам'ять.
2. Написати есе «Пише осінь охрою золоте есе...».. або скласти вірш. (за бажанням).